

Právo sociálního zabezpečení

Sociální pomoc
Řízení ve věcech sociálního
zabezpečení

Sociální pomoc

- doplňkový systém
- pomoc fyzickým osobám, které ocitly v tíživých sociálních situacích, které nemohou překonat vlastním přičiněním
- princip subsidiarity
- nositelem je stát (státní zabezpečení), ale vzhledem k principu subsidiarity zde působí řada dalších subjektů (nestátní subjekty)
- zaopatřovací princip z hlediska fyzické osoby (oprávněné osoby)
- státní paternalismus x odpovědnost jedince za vlastní zajištění

Sociální pomoc - pokračování

- oblasti, kde sociální pomoc působí:
  - pomoc osobám v nepříznivé sociální situaci a potřebují překonat pomocí určitých služeb – upraveno zák. č. 108/2006 Sb.
  - zajištění základních životních podmínek osobám, které se ocitly v hmotné nouzi – upraveno zák. č. 111/2006 Sb.
  - pomoc osobám těžce zdravotně postiženým – upraveno zák. č. 100/1988 Sb.

Osobní rozsah sociální pomoci

- osobní rozsah podle zákona č. 108/2006 Sb.
  - osoba s trvalým pobytem na území ČR,
  - osoba, které byl udělen azyl podle zvláštního zákona,
  - cizinec bez trvalého pobytu na území ČR, jemuž tato práva zaručuje mezinárodní smlouva,
  - občan jiného členského státu EU, který je na území ČR hlášený k pobytu po dobu delší než 3 měsíce, pokud tento nárok nevyplývá z přímo použitelného předpisu (nařízení č. 1408/71 o aplikaci soustav sociálního zabezpečení nebo nařízení č. 1612/68 o svobodě pohybu zaměstnanců uvnitř ES),
  - rodinný příslušník občana jiného členského státu EU za stejných podmínek jako samotný občan,
  - cizinec, který má právo dlouhodobého pobytu na území jiného členského státu EU a je hlášen v ČR k pobytu na dobu delší než 3 měsíce,
  - osoba pobývající legálně na území ČR.

Osobní rozsah - pokračování

- osobní rozsah podle zákona č. 111/2006 Sb.
  - osoba s trvalým pobytem na území ČR,
  - osoba, které byl udělen azyl podle zvláštního zákona,
  - cizinec bez trvalého pobytu na území ČR, jemuž tato práva zaručuje mezinárodní smlouva,
  - občan jiného členského státu EU, který je na území ČR hlášený k pobytu po dobu delší než 3 měsíce, pokud tento nárok nevyplývá z přímo použitelného předpisu (nařízení č. 1408/71 o aplikaci soustav sociálního zabezpečení nebo nařízení č. 1612/68 o svobodě pohybu zaměstnanců uvnitř ES),
  - rodinný příslušník občana jiného členského státu EU za stejných podmínek jako samotný občan,
  - cizinec, který má právo dlouhodobého pobytu na území jiného členského státu EU a je hlášen v ČR k pobytu na dobu delší než 3 měsíce
  - osoba pobývající legálně na území ČR.

Osobní rozsah - pokračování

- osobní rozsah podle zákona č. 100/1988 Sb. (§ 103)
  - osoba s trvalým pobytem na území ČR
  - občané jiného členského státu EU, hlášení na území ČR k pobytu po dobu delší než 3 měsíce, pokud jim nárok na sociální výhody nevyplývá z přímo použitelného předpisu ES
  - rodinní příslušníci občana jiného členského státu EU za stejných podmínek
  - osoby, které požívají doplňkovou ochranu podle zvláštního předpisu

Sociální pomoc - pokračování

- neodůvodnitelná zátěž systému
  - posuzuje se v souvislosti s poskytováním dávek občanům EU (rodinným příslušníkům), ale jen v případě, že dávky nevyplývají z přímo použitelného předpisu
  - upraveno v každém z uvedených zákonů
  - bodové hodnocení
  - pokud na základě bodového hodnocení se dospěje k závěru, že tato osoba představuje neodůvodněnou zátěž, znamená to ukončení pobytu na území ČR - Policie

Nositelé sociální pomoci

- pro oblast sociálních služeb
  - MPSV
  - krajské úřady a obecní úřady obcí s rozšířenou působností (přenesená působnost)
  - úřady práce
  - kraje a obce v samostatné působnosti
  - fyzické a právnické osoby (poskytovatelé služeb s registrací)
- pro oblast pomoci v hmotné nouzi
  - MPSV
  - krajské úřady, obecní úřady obcí s rozšířenou působností a pověřené obecní úřady (přenesená působnost)
- pro oblast péče o TZP občany
  - MPSV
  - krajské úřady a obecní úřady všech stupňů (přenesená působnost)
  - kraje a obce v samostatné působnosti

Věcný rozsah sociální pomoci

- mohou se vyskytovat všechny druhy plnění (peněžité a věcné dávky, služby)
- mohou se vyskytovat ve všech podobách (obligatorní a fakultativní, opakující se i jednorázové)
- struktura dávek a služeb
  - pro oblast sociálních služeb
    - příspěvek na péči (peněžitá, opakující se, obligatorní dávka)
    - služby
      - sociální poradenství
      - služby sociální péče
      - služby sociální prevence

Věcný rozsah sociální pomoci - pokračování

- pro oblast pomoci v hmotné nouzi
  - poskytují se peněžité opakující se i jednorázové dávky, obligatorní i fakultativní povaha
    - příspěvek na živobytí (obligatorní dávka)
    - doplatek na bydlení (obligatorní dávka)
    - mimořádná okamžitá pomoc (fakultativní dávka)
- pro oblast péče o TZP osoby (vyhl. 182/1991 Sb.)
  - peněžité dávky (opakující se i jednorázové, obligatorní i fakultativní)
  - věcné dávky
  - průkazy mimořádných výhod

Řízení ve věcech sociálního zabezpečení

- jedná se o zvláštní druhy správního řízení
- jsou upraveny příslušnými právními předpisy pro jednotlivé oblasti
- vždy se subsidiárně uplatňuje správní řád
- soudní přezkum ve správním soudnictvím s některými vyloučenými výjimkami
- návrhy na zahájení řízení mají obvykle podobu formulářů

Řízení ve věcech veřejného zdravotního pojištění

- upraveno zákonem 48/1997 Sb. § 53
- předmět řízení
  - přirážky k pojistnému
  - sporné případy placení pojistného, penále
  - pravděpodobné pojistné
  - vracení přeplatku na pojistném
  - snížení záloh na pojistné
- rozhoduje zdravotní pojišťovna
- forma rozhodnutí
  - platební výměr
  - výkaz nedoplatků (dlužné pojistné a penále) – námitky – rozhodnutí
- opravný prostředek – odvolání – rozhoduje zvláštní rozhodčí orgán zdravotní pojišťovny
- soudní přezkum

Řízení ve věcech nemocenského pojištění

- upraveno zákonem č. 582/1991 Sb., § 55 a násl.
  - řízení ve věcech dávkových
  - řízení v jiných než dávkových věcech
- řízení v dávkových věcech
  - veškeré rozhodování o dávkách
  - zkrácené řízení v organizaci, je-li nárok na dávku nesporný anebo je-li nesporné, že podmínky nejsou splněny – zde se nevztahuje správní řád

Řízení v dávkových věcech NP

- předmět řízení na OSSZ
  - spor o dávku nebo její výši, snížení, odnětí dávky, zastavení výplaty dávky
  - spor o vrácení přeplatku na dávce
  - dobrovolné dávky
  - určení, komu se bude dávka vyplácet
- zahájení řízení
  - řízení o dávku jen na návrh (žádost) oprávněné osoby
  - ostatní řízení
    - na návrh (žádost) oprávněné osoby
    - z moci úřední
- opravný prostředek – odvolání – rozhoduje ČSSZ
- soudní přezkum
  - vyloučena jsou rozhodnutí o dobrovolných dávkách

Řízení v jiných než dávkových věcech NP

- předmět řízení
  - spor o vznik, trvání nebo zánik PV NP
  - spor o druh PV NP a dalších otázkách PV NP
  - spor o ukončení dočasné pracovní neschopnosti (ale jen v případech stanovených tímto zákonem)
  - pokuty podle § 54
- rozhoduje OSSZ
- opravný prostředek – odvolání - ČSSZ
  - obecná lhůta podle správního řádu
  - zvláštní § 76 – 3 dny – rozhodnutí o ukončení DPN
- soudní přezkum
  - vyloučen přezkum rozhodnutí o ukončení DPN

Řízení ve věcech důchodového pojištění

- upraveno zákonem č. 582/1991 Sb. § 81 a násl.
- předmětem řízení jsou dávky (důchody)
- zahájení řízení
  - řízení o dávku – výlučně na návrh (žádost) oprávněné osoby
  - řízení o změnu dávky
    - na návrh (žádost) oprávněné osoby
    - z moci úřední
- rozhoduje ČSSZ jako orgán I. stupně
  - OSSZ jen tzv. podkladové rozhodnutí, které je součástí rozhodnutí ČCSZ
  - nejsou řádné opravné prostředky ve správní řízení
  - pouze správní žaloba podle soudního řádu správního
- zvláštní způsob rozhodování při hromadném zvyšování důchodů
  - pouze oznámení o zvýšení dávky
  - lze podat námitky, o nichž ČSSZ rozhodne rozhodnutím, pak postup uvedený výše

Řízení o přechodu z DPN do invalidity

- upraveno zákonem č. 582/1991 Sb., § 91
- předmět řízení
  - posuzování zdravotního stavu a pracovní schopnosti
  - zastavení výplaty nemocenského
  - rozhodování o plné nebo částečné invaliditě
- zahájení řízení
  - na základě žádost o invalidní důchod
  - z moci úřední (§ 94
- rozhoduje OSSZ
- opravný prostředek – odvolání – rozhoduje ČSSZ
- soudní přezkum jen v rámci soudního přezkumu rozhodnutí o samotném invalidním důchodu, samostatně vyloučeno

Řízení ve věcech pojistného

- upraveno zákonem č. 582/1991 Sb., § 104a
- předmět řízení
  - rozhodování o pojistném ve sporných případech, zálohách, penále, dlužném pojistném
  - placení dlužného pojistného a penále ve splátkách
  - přírážka k pojistnému
  - pokuty
  - zástavní právo v případě dluhu na pojistném nebo penále
- rozhoduje OSSZ formou platebního výměru
  - výkaz nedoplatků (dlužné pojistné)
- opravné prostředky
  - odvolání proti platebnímu výměru – rozhoduje ČSSZ
  - námitky proti výkazu nedoplatků – rozhodnutí ČSSZ – odvolání – rozhoduje ČCSZ
- soudní přezkum
  - vyloučena rozhodnutí
    - o povolení nebo nepovolení splátek pojistného nebo penále
    - o prominutí penále

Řízení ve věcech státní sociální podpory

- upraveno v zákone č. 117/1995 Sb., § 66 a násl.
- předmět řízení – všechny otázky státní sociální podpory
- zahájení řízení
  - řízení o dávku výlučně na návrh (žádost) oprávněné osoby
  - řízení o změnu dávky
    - na návrh (žádost) oprávněné osoby
    - z moci úřední
  - řízení o volbě nároku podle § 30
    - na žádost oprávněné osoby, pokud nepožádala už při žádosti o dávku
- písemné rozhodnutí se vydává jen ve vymezených případech (§ 69), jinak se doručuje jen oznámení a dávce a její výši – úřad SSP v I. stupni
- opravné prostředky
  - odvolání – úřad SSP ve II. stupni
  - námitky proti oznámení – rozhodnutí úřadu – odvolání
- soudní přezkum
  - vyloučen při rozhodnutí o prominutí podmínky trvalého pobytu

Řízení ve věcech sociální pomoci

- upraveno v jednotlivých předpisech, které upravují tuto oblast
- zahájení řízení
  - řízení o dávku výlučně na návrh (žádost) oprávněné osoby
  - řízení o změnu dávky
    - na návrh (žádost) oprávněné osoby
    - z úřední moci
- rozhodnutí se nevyhotovuje, je-li žádosti vyhověno
- tam, kde se nevyhoví žádost – opravný prostředek – odvolání – krajský úřad
- soudní přezkum je až na nepatrné výjimky vyloučen